روزنامه شرق

سه‌شنبه ۳۱ شهریور ۱۴۰۵
۱۰ ربیع‌الثانی ۱۴۴۸
۲۲ سپتامبر ۲۰۲۶
سال بیست‌وسوم
شماره ۵۴۸۱
۴۰ هزار تومان
۸ صفحه

پزشکیان خطاب به دانش‌آموزان:

به هر جایی که باور داشته باشید می‌رسید

۶

در «شرق» امروز می‌خوانید: شکست حزب حاکم در انتخابات آلمان • هر میان وعده مدرسه چند؟ • آموزش‌وپرورش و هویت ملی/ صالح سوری

سرمقاله

حق وتو در خدمت ایران

کوروش احمدی
دیپلمات‌پیشین

هفته گذشته شاید برای چهارمین بار در تاریخ شورای امنیت از حق وتو برای حمایت از ایران استفاده شد. قبلا در ژانویه ۱۹۸۰ در شرایطی که آمریکا قصد اعمال تحریم‌هایی را در ارتباط با ماجرای سفارت آمریکا علیه ایران داشت، شوروی همراه با جمهوری دموکراتیک آلمان به پیش‌نویس مربوطه رأی منفی دادند. استفاده بعدی از وتو به سود ایران، در فوریه ۲۰۱۸ بود؛ زمانی که انگلیس با ارائه پیش‌نویسی قصد مقصردانستن ایران در قضایای نقض تحریم تسلیحاتی یمن را داشت. سومین وتو در هشتم آوریل ۲۰۲۶ انجام شد و در آن، پیش‌نویسی که از سوی بحرین به نمایندگی از طرف اعضای شورای همکاری خلیج فارس ارائه شده بود، توسط روسیه و چین وتو شد. این پیش‌نویس قرار بود به کشورها مجوز دهد تا برای دفاع از کشتی‌های عبوری خود از تنگه هرمز، دست به اقدام نظامی بزنند.

در آخرین مورد، پیش‌نویس قطع‌نامه‌ای که در ۱۷ سپتامبر توسط روسیه و چین وتو شد، پیش‌نویسی بود که توسط آمریکا ارائه شده و هدف آن ایجاد پانل کارشناسی برای نظارت بر تحریم ایران بود. این اقدام آمریکا در واقع در ادامه اقدام سه کشور اروپایی بود که در ۲۷ سپتامبر سال گذشته به اسنپ‌بک انجامید. این اقدام طی یک سال گذشته، شورای امنیت را با سلسله اختلافاتی در مورد نتیجه اسنپ‌بک مواجه کرده است. مطابق تفسیر کشورهای غربی، در نتیجه اسنپ‌بک، قطع‌نامه ۲۲۳۱ که قبلا قرار بود در ۱۸ اکتبر ۲۰۲۵ مختومه شود، به قوت خود باقی مانده است. مطابق این تفسیر، قطع‌نامه‌های شش‌گانه علیه ایران که در بند ۷ قطع‌نامه مذکور مختومه اعلام شده بودند، مطابق بند ۱۱ همان قطع‌نامه بر پایه اسنپ‌بک اعاده شده و معتبر هستند. همچنین برخلاف بند ۸ قطع‌نامه مذکور، برنامه هسته‌ای ایران همچنان در دستور کار شورای امنیت باقی است. استناد طرف غربی به رأی‌گیری مربوطه در شورای امنیت در ۲۶ سپتامبر ۲۰۲۵ است که طی آن، ۱۱ عضو شورا، مطابق ترتیبات پیش‌بینی‌شده در بند ۱۱ قطع‌نامه ۲۲۳۱، علیه ادامه مختومه‌بودن قطع‌نامه‌های ضدایرانی رأی داده بودند. این در حالی است که مطابق برداشت روسیه، چین و ایران، اسنپ‌بک به‌صورت غیرقانونی انجام شده و فاقد اعتبار است، قطع‌نامه ۲۲۳۱ مختومه است، قطع‌نامه‌های شش‌گانه همچنان ملغا هستند و موضوع هسته‌ای ایران نیز از دستور کار شورای امنیت خارج شده است. هم‌زمان، دبیرخانه سازمان ملل همسو با برداشت غربی‌ها، در سایت خود قطع‌نامه را معتبر اعلام کرده است. مشکل مضاعف این است که دبیرخانه در یک سال گذشته نیز بر مبنای برداشتی که داشته، خود را ملزم به عمل به محتوای قطع‌نامه ۲۲۳۱ که ازجمله دبیرکل را ملزم به ارائه گزارش درباره نحوه اجرای برجام می‌کند، می‌دانسته است.

اولین گزارشی که دبیرکل ارائه کرد در جولای ۲۰۲۶ باید طی جلسه‌ای در شورای امنیت بررسی می‌شد. چین و روسیه در ابتدای این جلسه تذکر آیین‌نامه‌ای دادند و با استناد به مختومه‌بودن قطع‌نامه ۲۲۳۱، با برگزاری جلسه‌ای در ارتباط با آن اعتراض و درخواست رأی کردند. در رأی‌گیری رویه‌ای که انجام شد، ۱۱ عضو شورای امنیت به نفع برداشت طرف غربی رأی دادند، پاکستان و سومالی رأی ممتنع دادند و روسیه و چین رأی منفی. با توجه به اینکه در رأی‌گیری رویه‌ای وتو کاربرد ندارد، پیشنهاد روسیه و چین رأی نیاورد و جلسه ادامه یافت. عین همین اتفاق در ۱۰ سپتامبر نیز افتاد و مجددا ادامه برگزاری جلسه شورای امنیت در ارتباط با قطع‌نامه ۲۲۳۱ به درخواست چین و روسیه به رأی گذاشته شد و نتیجه رأی‌گیری دقیقا مشابه جلسه قبل بود.

اتفاقی که در ۱۷ سپتامبر در شورای امنیت افتاد نیز همچنان در ادامه اختلاف مشابه در گذشته بود. پیش‌نویسی که در دستور کار بود، قرار بود امکان تشکیل پانل کارشناسی مرتبط با کمیته تحریم ایران را فراهم کند. این پانل کارشناسی توسط قطع‌نامه ۱۹۲۹ در ۲۰۱۰ تشکیل شده بود، اما اعتبار آن هرساله باید توسط شورای امنیت تمدید می‌شد. وتوی قطع‌نامه آمریکا توسط چین و روسیه، مانع از تشکیل این پانل کارشناسی شد.

در رأی‌گیری مربوطه نیز ۱۱ عضو به سود قطع‌نامه و دو عضو رأی ممتنع دادند.

ادامه در صفحه ۵

«شرق» سفر مسعود پزشکیان به سازمان ملل را در میانه تهدیدهای ترامپ نگرانی‌های امنیتی و اختلاف‌نظرهای داخلی بررسی می‌کند

نیویورک؛ میان تریبون و تهدید

زهره فراهانی: پزشکیان چهارشنبه در خاک کشوری سخنرانی می‌کند که در جنگ علیه ایران مشارکت داشته است. محمود واعظی در گفت‌وگو با «شرق» از ضرورت استفاده از فرصت دیپلماسی می‌گوید و حسین کنعانی‌مقدم، با وجود پذیرش ظرفیت سازمان ملل، معتقد است در شرایط فعلی بهتر بود رئیس‌جمهور به نیویورک نمی‌رفت. سفر مسعود پزشکیان به نیویورک پیش از آغاز، بحث‌های متفاوتی در فضای سیاسی ایران برانگیخته است؛ از امید به گشایش دیپلماتیک تا نگرانی درباره امنیت رئیس‌جمهور و احتمال بهره‌برداری ترامپ از این سفر. در شرایطی که تهران از طریق قطر شروط خود را برای پایان جنگ به واشینگتن منتقل کرده و ترامپ هم‌زمان از احتمال ملاقات و حمله دوباره سخن می‌گوید، پرسش اصلی این است که حضور پزشکیان در سازمان ملل، چه امکانی برای ایران ایجاد می‌کند و این سفر تا چه اندازه می‌تواند به نتیجه‌ای فراتر از یک سخنرانی منجر شود؟ پزشکیان قرار است چهارشنبه پشت تریبون سازمان ملل بایستد؛ در کشوری که چند ماه قبل با ایران وارد جنگ شد. هنوز از تهران پرواز نکرده، اما درباره رفتنش بحث بالا گرفته است. بعضی‌ها از فرصتی برای گفت‌وگو می‌گویند و بعضی دیگر از خطر حضور در خاک آمریکا. حتی نام نیکلاس مادورو دوباره در بحث‌های مربوط به این سفر مطرح شده است. مسعود پزشکیان این بار برای یک سفر معمول دیپلماتیک به نیویورک نمی‌رود؛ دست‌کم در داخل ایران، چنین نگاهی به سفر او وجود ندارد. رئیس‌جمهور سه‌شنبه ۳۱ شهریور عازم نیویورک می‌شود و چهارشنبه اول مهر، برابر با ۲۳ سپتامبر، در هشتادویکمین مجمع عمومی سازمان ملل سخنرانی خواهد کرد.

گفت‌وگوی تیتر یک را در صفحه ۲ بخوانید

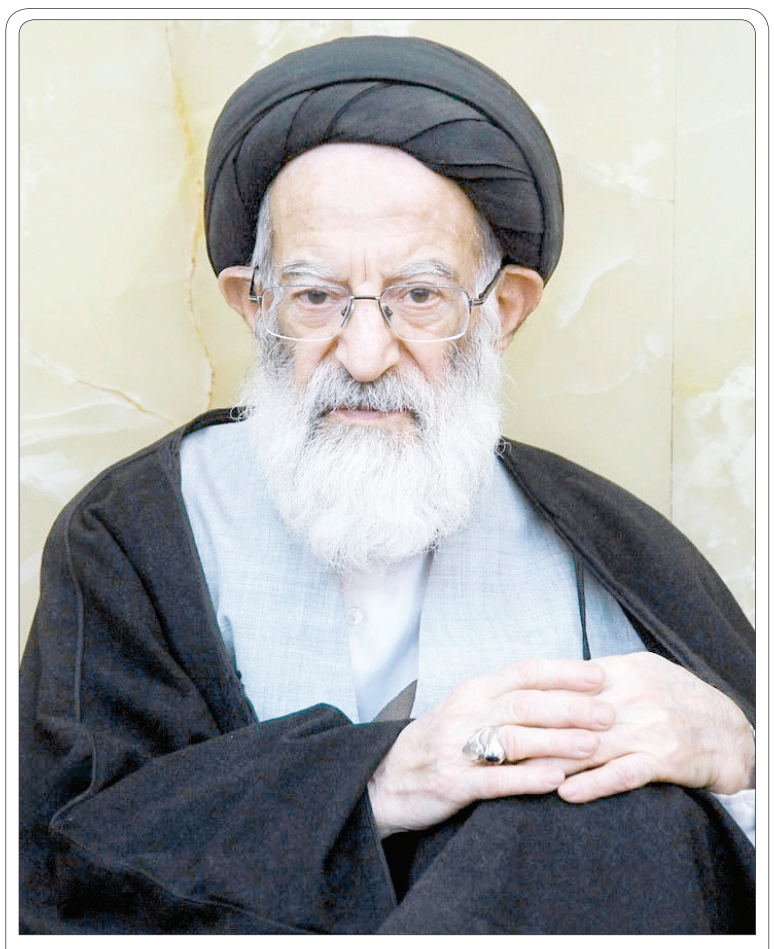

نگاهی به زندگی، میراث و روایت یک قرن حوزه در آینه حیات آیت‌الله شبیری‌زنجانی به مناسبت ارتحال ایشان

مرجع ملجأ

علی‌اشرف فتحی
پژوهشگر دین و تاریخ

نقش‌آفرینی استاد فقیدمان آیت‌الله‌العظمی سیدموسی شبیری‌زنجانی در عرصه سیاست و اجتماع، منحصربه‌فرد و حساب‌شده بود. او به لحاظ جایگاه مهم حوزوی و مذهبی‌اش، مورد رجوع مقلدانی مختلف از شهری تا روستایی بود، به لحاظ جایگاه مهم علمی و پژوهشی‌اش، مورد ارجاع محققان علوم مختلف دینی و اجتماعی در کتاب‌ها و مقالات‌شان قرار داشت و به لحاظ موقعیت ممتازش به‌عنوان استاد و معتمد بسیاری از مقامات ارشد نظام نیز مورد مراجعه بسیاری از کسانی بود که احساس می‌کردند اجحافی در حق آنان روا شده و از ایشان درخواست وساطت برای رفع آن داشتند. گاهی نیز خود ایشان پیش‌قدم می‌شد و بدون اینکه ستمدیده‌ای از او درخواست کمک کند، در جهت رفع آن و ایجاد آشتی و عفو قدم برمی‌داشت. تلاش‌های او برای رفع حصر از مرحوم آیت‌الله منتظری و میرحسین موسوی و عفو شیخ احمد منتظری و توصیه‌های مکررش به رسیدگی مسئولان نسبت به وضعیت معیشتی مردم، در راستای همین نقش‌آفرینی‌های منحصربه‌فرد بود. او که در لسان بسیاری از حوزویان و دوستدارانش با عنوان صمیمانه «آقا موسی» یاد می‌شد، هم در چارچوب سنتی یک فقیه و رجالی طراز اول بود و مورد توجه فقهای بزرگ معاصر و به‌ویژه آیت‌الله‌العظمی سیستانی قرار داشت و هم بسیاری از طیف نوگرای مذهبی جامعه نیز او را به‌عنوان مرجع آشنا به اقتضائات زمانه می‌دانستند. به‌ویژه پس از آنکه دیگر استادمان مرحوم آیت‌الله‌العظمی منتظری، عملا مقلدان خود را به ایشان ارجاع داد، موقعیت مرجعیتی ایشان جدی‌تر شد و ایشان که تا زمان درگذشت آقای منتظری از انتشار کامل رساله عملیه و تأسیس سایت اینترنتی خودداری کرده بود، بیش از قبل به‌عنوان مرجع تقلید مطرح شد، اما باز هم از تأسیس دفتر در شهری جز قم خودداری کرد و عملا از بسیاری از عواملی که دامنه مقلدان و مرجعیت ایشان را توسعه می‌داد، پرهیز داشت.

آیت‌الله فقید اساسا شخصیتی ستیزه‌جو و ستیزه‌خو نبود و سامان امور را در نرم‌خویی، مدارا و شکیبایی جست‌وجو می‌کرد. از همین رو، کسانی که تمشیت یا تغییر امور را به روش‌های رادیکال و قاطع می‌پسندیدند، منش ایشان را قبول نداشتند. با این حال، چنین فاصله و تفاوتی سبب نمی‌شد که از آنها کینه‌ای به دل بگیرد یا در مقام تخاصم و تشدید تنش برآید. حتی وقتی در سال ۱۳۹۷ نامه عتاب‌آلود و توبیخ‌آمیز آیت‌الله محمد یزدی درباره دیدار ایشان با سیدمحمد خاتمی و چند روحانی اصلاح‌طلب منتشر شد و بسیاری توقع داشتند که آقای شبیری هم پاسخ کوبنده‌ای به آن نامه بدهد و البته برخی نیز تلاش داشتند ایشان با پذیرش توبیخ و عتاب آن نامه، از رئیس وقت جامعه مدرسین حوزه علمیه قم عذرخواهی کند، ایشان بار دیگر روش میانه را در پیش گرفت و فقط سکوت کرد؛ چراکه معتقد بود مسائل مهم‌تری در کشور وجود دارد و نباید در مسیر اصلاح امور و بهبود وضعیت مردم حاشیه‌سازی کرد.

ادامه در صفحه ۴

این گزارش را در صفحه ۶ بخوانید

گزارش «شرق» از فرسایش آموزش در مدارس دولتی از زبان معلمان، مدیران و خانواده‌ها:

آموزش عمومی در حاشیه بودجه

صفحه ۵

یادداشت

اول حساب قبلی‌ها را صاف کنید

حسین حقگو
کارشناس اقتصادی

بازسازی اعتماد عمومی و سرمایه اجتماعی به نظر بسیاری از اقتصاددانان مهم‌ترین اولویت کشور و گام اول موفقیت اجرای هر پروژه اقتصادی در ابعاد ملی است. چنان‌که اگر جامعه به این باور برسد که با وجود مشکلات و شرایط نامناسب، روند سیاست‌ها و اقدامات سیاست‌گذاران و تصمیم‌گیران در راستای بهبود اوضاع است، بی‌شک با آنان همراه شده و به سهم خود در آن اقدامات مشارکت خواهد کرد وگرنه... چند روز قبل پذیره‌نویسی اولین صندوق سرمایه‌گذاری ارزی بازار سرمایه با سرمایه‌گذاری حداقل صددلاری آغاز شد. ابزاری که قرار است بخشی از منابع ارزی نگهداری‌شده نزد مردم عادی و صاحبان سرمایه را به چرخه سرمایه‌گذاری و فعالیت‌های مولد بازگرداند. وزیر اقتصاد در مراسم راه‌اندازی این صندوق به بحران کاهش نرخ سرمایه‌گذاری در یک دهه اخیر و گرایش جامعه به سفته‌بازی و تبدیل دارایی‌های خانواده‌ها به طلا و دلار و زمین و رمزارز و... اشاره کرد و از ۲۰ پروژه بزرگ ملی با ظرفیت بالای ارزآوری و سودآوری خبر داد که از محل اوراق ارزی و جذب سرمایه‌های جامعه ایجاد خواهند شد. ارزهای خانگی که به گفته مدیر این صندوق بین ۳۰ تا ۵۰ میلیارد دلار برآورد می‌شود (۱۴۰۵/۶/۲۴). برقراری این چرخه طولانی از جذب ارزهای خانگی و ارز سرمایه‌گذاران تا اجرا و بهره‌برداری و سودده‌شدن پروژه‌های سرمایه‌پذیر، نیازمند جلب اعتماد عمومی و ثبات اقتصادی و سیاسی، شفافیت عملیات، سودآوری و تضمین نقدشوندگی صندوق و... است. این در حالی است که کشورمان در میانه جنگ و صلح و تحریم‌های ظالمانه و تورم بالا (۸۹ درصدی در مرداد) و رشد اقتصادی منفی (۱۰.۱- درصدی در بهار امسال) و... و همچنین اختلافات سیاسی قرار دارد که وزیر اقتصاد خود یکی از اهداف فعلی آن است (استیضاح وزیر اقتصاد با ۴۷ امضا کلید خورد. تابناک- ۱۴۰۵/۶/۱۷). در این میان شکست سه پروژه عظیم اقتصادی پس از انقلاب و به گل نشستن آنها یعنی خصوصی‌سازی، سهام عدالت و هدفمندی یارانه‌ها، هشدار صریحی به سیاست‌گذار می‌دهد که در اجرای پروژه‌های بزرگ ملی بی‌گدار به آب نزند. این البته به معنای عدم ابتکار و خلاقیت و اجرای طرح‌های بزرگ برای خروج از وضعیت بس نگران‌کننده فعلی اقتصادی نیست، بلکه مقصود آن است که برخلاف جهان ادبیات که «به راه بادیه رفتن به از نشستن باطل...» را تجویز می‌کند، علم اقتصاد نشستن و توقف در شرایط نامساعد را به عقل سلیم نزدیک‌تر از عمل‌گرایی بی‌محاسبه می‌داند که گره‌ها را کورتر و بحران‌ها را عمیق‌تر می‌کند. چنان‌که در هر سه مورد فوق چنین شد.

در پروژه خصوصی‌سازی که در قالب اجرای سیاست‌های اصل ۴۴ اجرا شد، نه‌فقط اهداف ارتقای کارایی بنگاه‌های اقتصادی و کاستن از بار مالی و مدیریتی دولت و افزایش سهم بخش خصوصی و... محقق نشد که جزء اهداف این سیاست‌ها بود، بلکه سهم بخش خصوصی در اقتصاد، ۱۵ درصد باقی ماند و کمتر از ۲۰ درصد واگذاری‌ها هم سهم این بخش شد و...

ادامه در صفحه ۴

برگزیده‌ها

حزب پوتین باز هم در انتخابات بدون رقیب، پیروز شد

انتخابات تکراری در روسیه

۴

معاون وزیر راه از وضعیت مبهم تأمین مالی دو شریک استراتژیک ایران در طرح‌های زیرساختی خبر داد

وعده‌های بی‌سرانجام چین و روسیه

۳

جنگ خلیج فارس و نگرانی برای امنیت انرژی توجه سرمایه‌گذاران جهان را به بغداد جلب کرد

صحنه‌گردانی عراق؟

۳

شکاف‌ها را کاهش دهیم

یادداشتی از قادر باستانی‌تبریزی

۸

یادداشت

...و اما فردا

محمدرضا سرکارآرانی

فردا «اول مهر» است. آیا برای عبور از کلیشه‌های آغاز سال تحصیلی آماده شده‌اید؟ پس از زنگ اول مهر، چه چیزی در انتظار ما و فرزندان ایران است؟ و در مواجهه با چالش‌های تازه هر روز، چه می‌خواهیم یا چه می‌توانیم کرد؟ این روزها نهاد آموزش مدرسه‌ای بیش از هر زمان دیگری زیر تیغ سنجشگری و خرده‌گیری‌های گسترده است. دلخوری جامعه از مدرسه ملموس است؛ ناکامی در تغییرات پی‌درپی و بدون بهبود واقعی در کف کلاس درس، رمق مدرسه و خانه را گرفته است. ماه پیش در سی‌ونهمین اجلاس رؤسای آموزش و پرورش کشور، این دغدغه بنیادین را مطرح کردم: چگونه می‌توان «تغییری معطوف به بهبود» را از درون مدارس رقم زد؟ امروز درهای مدرسه گشوده می‌شوند، اما پرسش اصلی همچنان باقی است: مؤمنانِ به نقش مدرسه، فوج‌فوج از ایمان خود به تأثیر آن روی برمی‌گردانند، چه می‌خواهیم یا چه می‌توانیم کرد، چرا و چگونه؟ و اما فردا؛ فردا همان نقطه‌ای است که میلیون‌ها دانش‌آموز پا به کلاس درس می‌گذارند و مأموریت معلمی ما آغاز می‌شود. تجربه‌های جهانی نشان می‌دهد توسعه، هویت و حتی «راهبردهای امنیت ملی» کشورها نه در اتاق‌های دربسته سیاست‌گذاری، بلکه در قلب کوچک‌ترین واحد آموزش مدرسه‌ای، همان ۵۰ دقیقه کلاس درس و کیفیت تعامل معلم و دانش‌آموز رقم می‌خورد...

و اما فردا؛ فردا همان نقطه‌ای است که میلیون‌ها دانش‌آموز پا به کلاس درس می‌گذارند و مأموریت معلمی ما آغاز می‌شود.

ادامه در صفحه ۵

انا لله و انا الیه راجعون

برادر ارجمند جناب آقای دکتر
عباس آخوندی
درگذشت برادر گرامی‌تان را به شما و خانواده محترم تسلیت عرض می‌کنیم.
از خداوند سبحان برای آن مرحوم، علو درجات و برای شما و سایر بازماندگان، صبر و اجر مسئلت داریم.

احمد غلامی، علی اعطا، حجت میرزایی
مهدی رحمانیان، سیدشهاب‌الدین طباطبایی
شهرزاد همتی، مهدی افشارنیک

انالله و انا الیه راجعون

با نهایت تأسف و تأثر، درگذشت بزرگمردی فرهیخته، شریف و نام‌آشنا، زنده‌یاد **پرویز اخوان** را به اطلاع دوستان، آشنایان بستگان و تمامی ارادتمندان آن فقید سعید می رسانیم.
امروز در سوگ مردی نشسته‌ایم که رفتنش، خاموشی یک چراغ در میان ماست؛ اما نام نیک، منش بزرگوارانه و خاطره مهربانی‌هایش چراغی خواهد بود که در دل‌ها همچنان روشن می‌ماند.
نامش بر لب‌ها، یادش در دل‌ها و خاطره‌اش تا همیشه ماندگار

از طرف خانواده اخوان

خانواده محترم اخوان
درگذشت مرحوم زنده‌یاد
پرویز اخوان
را به شما و خانواده محترم تسلیت عرض می‌کنیم. از خداوند سبحان برای آن مرحوم علو درجات و برای شما و سایر بازماندگان صبر و اجر مسئلت داریم.

از طرف امیر مظاهری و قادرپناه